

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-31>

УДК 658.14/.17:502/504

Алексін Гліб Олегович

кандидат економічних наук,
доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2586-5986>

Glib Aleksin

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

**ESG DUE DILIGENCE В ЗАДАЧАХ
ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ****ESG DUE DILIGENCE UNDER ISSUE
OF UKRAINE'S POST-WAR RECONSTRUCTION**

Анотація. Повоєнне відновлення України потребує системного підходу до відновлення економічної, соціальної та екологічної інфраструктури. У статті обґрунтовано застосування ESG Due Diligence як інструменту для забезпечення прозорості, ефективності та стійкості проектів відновлення шляхом інтеграції екологічних, соціальних і управлінських аспектів. Розглянуто виклики та можливості відновлення, акцентовано на декарбонізації, розвитку «зеленої» енергетики та інновацій. Наголошено на необхідності підходу, що включає державно-приватне партнерство, «зелені» облігації, фонди відновлення як основні фінансові механізми. Запропоновано ad hoc комбінування джерел фінансування для подолання обмежень невизначеності та динамічності середовища повоєнного відновлення. Підкреслено важливість цифровізації, прозорості, моніторингу ризиків як засадничих. Перспективи досліджень включають квантифікацію цілей за ESG Due Diligence повоєнного відновлення.

Ключові слова: ESG Due Diligence, повоєнне відновлення України, сталий розвиток, структурне фінансування, ad hoc комбінування джерел фінансування, якість фінансування.

Summary. The post-war reconstruction of Ukraine is a multifaceted process that requires a systematic approach to restoring the economic, social, and environmental infrastructure. In this context, the integration of sustainable development principles plays a pivotal role in shaping a reconstruction strategy that is not only economically efficient but also ensures long-term resilience. This research paper aims to develop and substantiate the application of ESG Due Diligence as a fundamental tool for ensuring transparency, efficiency, and sustainability in post-war reconstruction projects in Ukraine by incorporating ESG aspects into planning, implementation, and financing processes. The paper examines the key challenges and opportunities for Ukraine's post-war reconstruction with a focus on the integration of sustainable development principles, innovative technologies, and European standards. Special attention is given to the adoption of ESG Due Diligence as a tool for assessing and planning projects aimed at infrastructure restoration, industrial decarbonization, the development of green energy, and innovation-driven sectors. The proposed ESG Due Diligence framework includes analytical, methodological, and integrative components that ensure the evaluation of environmental, social, and governance dimensions of projects, as well as their compliance with international sustainable development standards. Given the specifics of the post-war recovery mission, the primary financial mechanisms are identified as public-private partnerships, green bonds, specialized recovery funds, and credit lines from international financial institutions. The necessity of digitalizing management processes, ensuring transparency, risk monitoring, and attracting private capital to optimize resource utilization is emphasized. The proposed strategy for ad hoc financing source combination and the application of ESG-based approaches enables the mobilization of significant resources, risk minimization, long-term project efficiency, and the promotion of sustainable development in Ukraine during the post-war period. Special emphasis is placed on the integration of European standards, the implementation of innovative solutions, and the use of digital platforms to streamline recovery processes. Future research directions include quantifying the goals of ESG Due Diligence in the context of post-war reconstruction.

Keywords: ESG Due Diligence; post-war reconstruction of Ukraine; sustainable development; structured financing; ad hoc financing source combination; financing quality.

Постановка проблеми. Повоєнне відновлення України є комплексним процесом, що потребує системного підходу до відновлення економічної, соціальної та екологічної інфраструктури. У цьому контексті впровадження принципів сталого розвитку стає важливим елементом формування стратегії відновлення, яка має бути не лише ефективною з точки зору економіки, але й стійкою у довгостроковій перспективі. Концепція ESG виступає одним із ключових інструментів для досягнення цих цілей, забезпечуючи інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських факторів у процес прийняття рішень. Одним із критично важливих аспектів ESG-підходу в задачах відновлення є ESG Due Diligence, який дозволяє оцінити відповідність проектів відновлення принципам сталого розвитку. ESG Due Diligence сприяє ідентифікації ризиків, пов'язаних із впливом на довкілля, суспільство та якість управління, а також забезпечує прозорість і довіру з боку міжнародних партнерів, інвесторів і донорів. У той же час, інтеграція ESG Due Diligence в повоєнне відновлення України стикається з низкою викликів, зокрема, обмеженою нормативною базою, відсутністю уніфікованих підходів до оцінки та низьким рівнем обізнаності стейкхолдерів. В силу цього важливо дослідити роль ESG Due Diligence у контексті задач повоєнного відновлення України, зокрема, потенціал у підвищенні ефективності інвестиційних проектів та зменшенні ризиків невідповідності вимогам сталого розвитку в рамках стратегії повоєнного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В працях дослідників розглядаються основні аспекти ESG-критерію в формуванні управлінських рішень, специфіка оцінки та перспективи їх впровадження в частині задачі повоєнного відновлення в Україні. Кривомаз Т. та ін. [1] аналізують ESG-критерій у контексті «зеленої» концепції повоєнного відновлення України. Автори акцентують на значенні екологічної безпеки, оптимізації використання природних ресурсів та впровадженні сталих технологій для забезпечення довгострокової стабільності економіки. Запропонований підхід підкреслює важливість інтеграції екологічних стандартів у державну політику відновлення. Дорошенко Г., Кузнецов К. [2] розглядають ESG як основу для ефективного повоєнного відновлення України. Зазначено, що застосування ESG-критерію сприяє залученню іноземних інвесторів, а також формуванню прозорої системи управління. Основний акцент на важливості інтеграції соціальних аспектів у відновлення критичної інфраструктури. Затонацький Д., Черняк Є. [3] досліджують можливості ESG-орієнтованих інвестицій у критичну інфраструктуру України на повоєнному етапі. Підкреслюється важливість довгострокових підходів до фінансування та міжнародного спів-

робітництва для підтримки повоєнного відновлення. Гернего Ю., Діба М. [4] зосереджуються на інструментах ESG-інвестування для повоєнного відновлення економіки. Виділено ключові аспекти впровадження ESG-принципів у процесах фінансування, а також здійснено оцінку ризиків для українських підприємств. Пшенична М. [5] досліджує роль ESG-інвестування у забезпеченні збалансованого розвитку підприємств, регіонів та держави. Підкреслюється значення сталих інвестицій у розбудові інфраструктури, з акцентом на соціальну справедливість. Діба М. та ін. [6] аналізують потенціал фінансування відновлення української економіки з урахуванням ESG-критеріїв. Результати дослідження вказують, що інтеграція ESG у фінансові рішення може забезпечити стабільність і зменшити ризики в умовах повоєнного відновлення. Середюк К. [7] акцентує на впровадженні ESG-практик в діяльність українських компаній в умовах війни. У роботі подано кейси адаптації бізнесу до сучасних умов через ESG-критерії. Гура В., Берданова О. [8] досліджують основи відновлення підприємництва в Україні на засадах ESG-критеріїв. Зазначено, що інтеграція сталих практик сприяє довгостроковому розвитку бізнесу і формуванню позитивного іміджу країни. Бондаренко Л., Блават А. [9] підкреслюють важливість інвестування у сталий розвиток на основі ESG-принципів в умовах війни в Україні. Виділено специфіку реалізації ESG-інвестицій у надзвичайних умовах, враховуючи економічні та соціальні виклики. Отже, аналіз наявної літератури свідчить, що ESG-інструменти мають стратегічне значення для відновлення України, сприяючи залученню інвестицій, забезпеченню стійкого розвитку та інтеграції країни у глобальні економічні процеси. При цьому, незважаючи на значну опрацьованість проблематики в літературі, наявна прогалина в частині застосування Дью Ділідженс як інструменту скорочення інформаційної асиметрії та структурування процесу супроводу повоєнного відновлення, що зумовлює потребу в додатковому дослідженні.

Метою статті є розроблення інструментарію ESG Due Diligence як ключового механізму забезпечення прозорості, ефективності та стійкості проектів повоєнного відновлення України через інтеграцію екологічних, соціальних і управлінських аспектів у процеси планування, реалізації та фінансування повоєнного відновлення. У межах дослідження сформувано завдання:

– здійснити аналіз викликів і потреб повоєнного відновлення України в частині взаємозв'язку масштабів руйнувань, фінансових потреб та визначення ключових пріоритетів інфраструктурного, економічного та соціального розвитку;

– виділити роль ESG Due Diligence як драйвера високої якості фінансування повоєнного відновлення;

– розробити інструментарій ESG Due Diligence в частині аналітичної, методологічної та інтеграційної компонент для задач повоєнного відновлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Повоєнне відновлення України потребує інтеграції принципів сталого розвитку, залучення значних фінансових ресурсів та впровадження сучасних технологій. Загальна потреба в грошовому вимірі на відновлення оцінюється у 486 млрд дол США. Згідно з даними українських і міжнародних установ [10, 11], до 2023 р. було пошкоджено або зруйновано понад 28 тис. сіл, 700 міст і містечок, інфраструктура зазнала суттєвих втрат. Зокрема, зруйновано понад 3 тис. км доріг і 300 мостів, що значно ускладнило транспортну логістику. У сфері енергетики було пошкоджено 50% енергетичних об'єктів, що призвело до регулярних перебоїв у постачанні електроенергії. В сільському господарстві втрати земельних угідь оцінюються в понад 5 млн га, що суттєво впливає на продовольчу безпеку. Прямі економічні втрати України до кінця 2023 р. оцінюються в 150 млрд дол США, а загальні потреби у відновленні, включно з економічною модернізацією, перевищують 400% ВВП рівня 2021 р.

Консенсус думок вказує, що відновлення має здійснюватися з урахуванням європейських стандартів, що сприяє інтеграції в ЄС. Принцип «відновлення кращого, ніж було» (Build Back Better) передбачає модернізацію інфраструктури, впровадження «зеленої» енергетики та розвиток інноваційних секторів [12]. Попри значну міжнародну підтримку, Україна стикається з низкою викликів, зокрема потребою у більшій прозорості процесів відновлення, забезпеченні ефективного використання ресурсів та залученні приватного сектору. Міжнародна фінансова допомога вже перевищує 50 млрд дол США станом на 2024 р. [13], однак для досягнення повного відновлення необхідно активізувати співпрацю з міжнародними фінансовими інституціями та приватними інвесторами. В цілому ці тенденції вказують, що повоєнне відновлення України є не лише викликом, а й можливістю для побудови сучасної стійкої економіки. Інтеграція європейських стандартів, впровадження інноваційних технологій та дотримання принципів сталого розвитку можуть стати основою для довгострокового економічного зростання та підвищення якості життя громадян.

Процедура Due Diligence є ключовим інструментом зменшення інформаційної асиметрії, що є однією з основних проблем у повоєнному відновленні України. Інвестори та міжнародні донори стикаються з обмеженим доступом до достовірної інформації про стан активів і можливості для інвестицій. У цьому контексті Due Diligence забезпечує прозорість процесів, умож-

ливаючи всебічний аналіз, а також формуючи рамку для структурування процесу. Використання цього інструменту дозволяє зменшити невизначеність для учасників процесу відновлення через систематизацію даних про економічні й соціальні показники регіонів, а також забезпечити відповідність проектів міжнародним стандартам ESG. Завдяки цьому створюється платформа для ефективного управління проектами, яка інтегрує прозорі механізми моніторингу та оцінки результатів.

Структурування процесу супроводу повоєнного відновлення через Due Diligence також передбачає розробку дорожніх карт для кожного проекту, встановлення KPI та впровадження цифрових інструментів моніторингу. Використання таких підходів дозволяє забезпечити надійність даних, прозорість фінансових потоків і чітке управління ресурсами. Окрім того, Due Diligence як інструмент фінансової комунікації сприяє залученню міжнародних фінансових організацій, приватного капіталу та державних структур до спільної координації зусиль, що дозволяє створити ефективний механізм фінансування відновлення.

Due Diligence відіграє ключову роль у концепції якості фінансування [14], тобто у формуванні ефективного механізму залучення релевантного фінансування від інвесторів, які орієнтовані на відповідні цілі. ESG Due Diligence стає вирішальним фактором для побудови довіри та залучення інвестицій, що відповідають стратегічним цілям відновлення. Залучення фінансування від релевантних інвесторів – таких як міжнародні фінансові інституції, інфраструктурні фонди, а приватні інвестори зі сталим фокусом – базується на їхніх очікуваннях щодо прозорості, управлінської ефективності та екологічної відповідальності проектів. ESG Due Diligence забезпечує всебічну оцінку проектів з урахуванням цих вимог, допомагаючи інвесторам формувати обґрунтовані рішення щодо фінансування.

Одним із ключових аспектів ESG Due Diligence є створення платформи для ефективної комунікації між потенційними інвесторами та ініціаторами проектів. За допомогою оцінки ESG-показників, такі як екологічні ризики, соціальна прийнятність і прозорість управління, інвестори отримують повну картину стану проекту, що мінімізує інформаційну асиметрію. Це дозволяє залучити ті фінансові ресурси, які відповідають специфіці проекту, уникнувши невідповідних джерел фінансування. ESG Due Diligence також виступає інструментом сегментації інвесторів, допомагаючи ідентифікувати ті групи, які мають релевантний досвід і пріоритети. Наприклад, екологічно спрямовані інвестори будуть зацікавлені у фінансуванні проектів відновлення, що впроваджують зелені технології, скорочують викиди вуглецю та відповідають вимогам кліматичної нейтраль-

ності. Інституційні інвестори, такі як пенсійні фонди або фонди сталого розвитку, орієнтуються на довгострокові перспективи й стабільність проєктів, що підкріплюються ефективним управлінням і низькими ризиками.

ESG-критерій також дозволяє Україні позиціонувати свої проєкти як відповідні міжнародним стандартам сталого розвитку. Це відкриває доступ до глобальних фінансових ринків, таких як «зелені» облігації, міжнародні донорські програми чи спеціалізовані інвестиційні платформи, спрямовані на післявоєнне відновлення. Інвестори, орієнтовані на ці ринки, очікують високої якості управління проєктами та чіткої відповідності їхніх стратегій сталого розвитку. Таким чином, ESG Due Diligence є не лише технічним інструментом оцінки, але й важелем формування інвестиційної привабливості українських проєктів у контексті повоєнного відновлення. Застосування сприяє залученню релевантного фінансування від тих інвесторів, які поділяють цінності сталого розвитку, забезпечуючи довгострокову стабільність, прозорість і ефективність проєктів. Цей підхід формує основу для розбудови сучасної економіки, що відповідає найкращим міжнародним практикам, та відкриває Україні шлях до інтеграції в глобальні економічні процеси.

Інструментарій ESG Due Diligence для задач повоєнного відновлення України забезпечує інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських аспектів у процес оцінки, планування та реалізації проєктів. Основу складають три ключові блоки: аналітичний, методологічний, інтеграційний, кожен із яких спрямований на комплексну оцінку проєктів відновлення та підвищення їхньої відповідності принципам сталого розвитку. Аналітичний блок зосереджений на оцінці поточного стану проєктів через ідентифікацію ризиків та потенціалу. Блок включає аналіз впливу на екосистеми, соціальну інфраструктуру та управлінські процеси, розрахунок індексів стійкості проєктів, а також моніторинг зовнішнього середовища для виявлення геополітичних ризиків та відповідності міжнародним ESG-стандартам. Методологічний блок спрямований на розробку підходів до впровадження ESG-контролю. У межах блоку визначаються критерії екологічної, соціальної та управлінської оцінки, розробляються інструменти, такі як ESG-матриці та методики інтеграції ESG-принципів на всіх етапах проєктного циклу. Особливу увагу приділено оцінці довгострокового впливу проєктів на стійкий розвиток. Інтеграційний блок забезпечує імплементацію ESG Due Diligence у практику відновлення. Використання цифрових платформ і штучного інтелекту дозволяє оптимізувати аналіз та прогнозування ризиків, а залучення стейкхолдерів, зокрема місцевих громад та міжнародних організацій, сприяє

підвищенню довіри до проєктів. Фінансові механізми, такі як «зелені» облігації та партнерство між державним і приватним сектором, створюють додаткові можливості для залучення інвестицій. Інструментарій ESG Due Diligence є необхідним елементом формування стратегії повоєнного відновлення, оскільки дозволяє оцінювати відповідність проєктів принципам сталого розвитку, мінімізувати ризики, забезпечувати прозорість процесів і створювати довгострокові вигоди для суспільства, економіки та довкілля. Виділимо основні положення інструментарію ESG Due Diligence в Табл. 1.

У процесі повоєнного відновлення України структурне фінансування стає ключовим механізмом забезпечення стійкого фінансового потоку для реалізації проєктів, які відповідають принципам ESG. Цей підхід орієнтований на акумулювання значних фінансових ресурсів через використання різноманітних фінансових інструментів і схем, що враховують складну природу інфраструктурних проєктів та високий рівень ризиків у повоєнному середовищі.

Одним із головних інструментів є державно-приватне партнерство, яке дозволяє об'єднати ресурси держави та приватного сектору для фінансування масштабних проєктів. У цьому контексті важливу роль відіграє створення умов для залучення приватних інвестицій, таких як забезпечення прозорості процесів, чіткі регуляторні рамки та гарантії повернення інвестицій. ESG Due Diligence допомагає виявляти ризики для інвесторів і створювати надійні механізми управління ними, що підвищує привабливість таких проєктів. Другим важливим елементом є використання «зелених» облігацій, які дозволяють залучати кошти під конкретні екологічно орієнтовані проєкти, як-от відновлення енергетичної інфраструктури з використанням відновлюваних джерел енергії. Цей фінансовий інструмент забезпечує відповідність проєктів міжнародним стандартам ESG та дозволяє інвесторам слідкувати за цільовим використанням коштів.

Іншим важливим механізмом є фонди відновлення, які можуть створюватися як національними, так і міжнародними організаціями. Ці фонди об'єднують фінансові ресурси донорів, урядів та приватного сектору, спрямовані на підтримку проєктів з високим соціальним і екологічним ефектом. ESG Due Diligence в такому випадку забезпечує оцінку ефективності використання коштів та моніторинг їхнього впливу на стійкий розвиток. Кредитні лінії та гарантії міжнародних фінансових інституцій є ще одним дієвим механізмом структурного фінансування. Це надає змогу забезпечити фінансування інфраструктурних проєктів із високим рівнем ризику, зменшуючи фінансове навантаження на національний

Таблиця 1 – Інструментарій ESG Due Diligence для повоєнного відновлення України

Блоки	Коментарі
<i>Аналітичний блок</i>	
Ідентифікація ESG-ризиків	– Аналіз впливу на екосистеми: оцінка рівня деградації природних ресурсів та екологічних ризиків; – Соціальний вплив: визначення потенційних ризиків для місцевих громад, соціальної інфраструктури та трудових колективів; – Управлінські ризики: оцінка рівня прозорості та доброчесності управлінських процесів у проектах.
Оцінка ESG-потенціалу проекту	– Розрахунок індексу стійкості проекту, який включає оцінку екологічної ефективності, соціальної відповідальності та ефективності управління; – Ідентифікація можливостей для інтеграції «зелених» технологій та інноваційних підходів.
Моніторинг екзогенного середовища	– Геополітичний аналіз для визначення потенційних ризиків у контексті повоєнного відновлення; – Оцінка нормативно-правової бази для забезпечення відповідності міжнародним ESG-стандартам.
<i>Методологічний блок</i>	
Розробка критеріїв оцінки ESG	– Екологічні критерії: оцінка рівня викидів CO ₂ , управління відходами, використання відновлюваних джерел енергії. – Соціальні критерії: захист прав працівників, доступність інфраструктури для різних соціальних груп; – Критерії управління: прозорість фінансових потоків, антикорупційні механізми, рівень відповідальності менеджменту.
Розробка оціночних інструментів	– ESG-матриці для ранжування проектів за ступенем відповідності ESG-принципам.
Методики інтеграції ESG у проектний цикл	– ESG-контроль на етапі планування, реалізації та завершення проекту; – Інструменти оцінки довгострокового впливу проектів на стійкий розвиток.
<i>Інтеграційний блок</i>	
Цифровізація ESG Due Diligence	– Використання цифрових платформ для збору та аналізу даних щодо ESG-показників; – Застосування штучного інтелекту для прогнозування ризиків і оптимізації рішень
Залучення стейкхолдерів	– Інтерактивні сесії з місцевими громадами для обговорення потенційних ризиків і вигод; – Співпраця з міжнародними організаціями для адаптації кращих практик ESG-управління.
Фінансові інструменти ESG	– Використання «зелених» облігацій для фінансування проектів; – Залучення приватних інвесторів через механізми державно-приватного партнерства, що враховують ESG-аспекти.

Джерело: власний аналіз

бюджет. У контексті ESG цей інструмент дозволяє створити структуру, що відповідає вимогам сталого розвитку, завдяки використанню інноваційних технологій та енергоефективних рішень. Важливою складовою комплексу є інструменти спільного фінансування (Co-financing), які дозволяють розподілити фінансовий тягар між різними зацікавленими сторонами. У цьому контексті ESG Due Diligence забезпечує прозорість та ефективність використання коштів, а також сприяє формуванню довіри між партнерами.

Враховуючи динамізм контексту повоєнного відновлення, що пов'язаний зі значною невизначеністю, підхід ad hoc комбінування джерел структурного фінансування у контексті ESG Due Diligence забезпечує ефективну акумуляцію ресурсів та їх оптимальне використання. Цей підхід базується на інтеграції різноманітних фінансових інструментів, враховуючи особливості проектів, їхній вплив на довкілля, суспільство

та управлінські практики. Стратегічна оцінка потреб проектів визначає пріоритети фінансування та оптимальні джерела для кожного етапу. Наприклад, публічні кошти і міжнародні гранти доцільно спрямовувати на базові інфраструктурні потреби та соціальні аспекти, тоді як приватний сектор через механізми державно-приватного партнерства може забезпечувати довгострокове фінансування.

Синергія між такими інструментами, як «зелені» облігації та державно-приватне партнерство, створює можливості для підтримки екологічно спрямованих проектів з меншими ризиками для інвесторів, тоді як держава може гарантувати прозорість процесів та повернення інвестицій. У цьому контексті міжнародні фінансові інституції (Світовий банк, ЄБРР, інші), відіграють роль каталізаторів, надаючи кредитні лінії, гарантії та страхування ризиків, що сприяє залученню додаткових джерел фінансування. Крім того, створення

спеціалізованих фондів відновлення з мульти-джерельним фінансуванням дозволяє акумулювати кошти з грантів, облігацій та приватного капіталу, спрямовуючи їх на найважливіші проекти. В рамках масштабних ініціатив застосовуються інструменти спільного фінансування, що забезпечують рівномірний розподіл фінансового навантаження між учасниками, зокрема державою, приватними інвесторами та міжнародними донорами. Цифрові технології стають невід'ємною частиною цього процесу, автоматизуючи управління фінансовими потоками, моніторинг витрат і звітність за ESG-показниками. Такий підхід забезпечує не лише стійкість фінансування, але й прозорість та довіру між усіма сторонами. Таким чином, *ad hoc* комбінування джерел фінансування у поєднанні з ESG Due Diligence дозволяє мобілізувати значні ресурси, знизити ризики, забезпечити довгострокову ефективність проектів і створити передумови для сталого розвитку України у повоєнний період.

Виділимо в узагальненому вигляді методологію *ad hoc* комбінування джерел структурного фінансування у контексті ESG Due Diligence. Це є стратегічним підходом, спрямованим на забезпечення ефективного залучення ресурсів, оптимізацію їх використання та дотримання принципів сталого розвитку. Основою методології є глибокий аналіз потреб проектів, який передбачає ідентифікацію їхніх масштабів, цілей та потенційного впливу на екологію, суспільство і управління. ESG Due Diligence слугує інструментом оцінки ризиків і вигод, допомагаючи визначити ключові напрями фінансування, які включають інфраструктурні, екологічні та соціальні аспекти.

Інтеграція джерел фінансування базується на класифікації державних, міжнародних і приватних фінансових ресурсів. Державні кошти та міжнародні гранти спрямовуються на підтримку базових потреб, тоді як приватний капітал через механізми державно-приватного партнерства забезпечує довгострокові інвестиції. Важливу роль відіграють міжнародні фінансові інституції, які виступають каталізаторами залучення ресурсів, надаючи кредитні лінії, гарантії та страхування ризиків. В рамках реалізації проектів застосовуються інноваційні інструменти, зокрема «зелені» облігації та мульти-джерельні фонди відновлення, які поєднують грантове, позикове та приватне фінансування.

Створення фінансової архітектури проектів орієнтоване на оптимальне поєднання джерел фінансування для кожного етапу реалізації. Такий підхід включає прозоре узгодження ролей і обов'язків між державними органами, приватним сектором та міжнародними донорами. Використання цифрових технологій є важливим елементом методології, дозволяючи автоматизувати управління фінансовими потоками, забезпечувати моніторинг витрат

у реальному часі та інтегрувати ESG-показники у звітність. Моніторинг і оцінка результатів проектів забезпечуються через регулярний контроль досягнення цілей сталого розвитку. Цей процес дозволяє своєчасно вносити корективи у фінансові стратегії залежно від змін середовища та виявлених ризиків. У результаті *Ad hoc* підхід комбінування джерел фінансування створює передумови для сталого розвитку України у повоєнний період, забезпечуючи прозорість, ефективність і довіру між усіма зацікавленими сторонами.

Висновки. Повоєнне відновлення України є масштабним викликом, що вимагає інтеграції принципів сталого розвитку, значних фінансових ресурсів та сучасних технологій. Ключовими пріоритетами відновлення є модернізація інфраструктури, впровадження «зеленої» енергетики та інноваційних технологій. Ключовим питанням є якість залученого фінансування – тобто з релевантних джерел на умовах, що відповідають потребам повоєнного відновлення з довгостроковою перспективою розвитку. В рамках формування успішної траєкторії відновлення важливо використовувати інструментарій ESG Due Diligence, який забезпечує інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських аспектів у всі етапи проектів. Аналітичний, методологічний та інтеграційний блоки ESG Due Diligence дозволяють комплексно оцінювати стан проектів, виявляти ризики, визначати довгострокові перспективи та підвищувати відповідність міжнародним стандартам ESG. Особливу увагу слід приділяти фінансовим механізмам, які передбачають використання комбінованих джерел фінансування. Впровадження «зелених» облігацій, міжнародних грантів, кредитних ліній та державно-приватних партнерств сприяє залученню необхідних ресурсів і формує довіру між усіма зацікавленими сторонами. ESG Due Diligence, у цьому контексті, забезпечує управління фінансовими потоками, оцінку довгострокового впливу проектів і відповідність міжнародним стандартам сталого розвитку. В умовах значної невизначеності, пов'язаної з масштабом руйнувань, геополітичними ризиками та економічною нестабільністю, *ad hoc* підхід дозволяє адаптувати фінансові стратегії до специфіки кожного проекту. Наприклад, для базових інфраструктурних потреб, таких як відновлення доріг, мостів та енергетичної інфраструктури, доцільно використовувати державні кошти та міжнародні гранти. У свою чергу, для довгострокових проектів, спрямованих на розвиток «зеленої» енергетики, декарбонізацію або модернізацію виробництва, оптимальним рішенням є залучення приватного капіталу через механізми державно-приватного партнерства. Перспективи подальших досліджень передбачають постановку системи квантифікованих цілей ESG Due Diligence в рамках задачі повоєнного відновлення.

Список використаних джерел:

1. Кривомаз Т., Чалий І., Гамоцький Р., Льченко І., Циба А. Критерії ESG у зеленій відбудові України. *Екологічна безпека та природокористування*. 2023. № 48(4). С. 5–20. DOI: <https://doi.org/10.32347/2411-4049.2023.4.5-20>
2. Дорошенко Г., Кузнецов К. ESG-менеджмент як основа відновлення України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 15. С. 86–91. DOI: <https://10.32702/2306-6814.2024.15.86>
3. Затонацький Д., Черняк Є. ESG-інвестування у критичну інфраструктуру в період повоєнного відновлення України. *Наукові праці НДФІ*. 2023. № 2. С. 66–83. DOI: <https://doi.org/10.33763/npndfi2023.02.066>
4. Gernego I., Dyba M. ESG investment for post-war rebuilding of Ukrainian economy. *Warsaw East European Review*. 2024. № 13(1). P. 53–66. DOI: <https://doi.org/10.61097/22992421/weer/2024/53-66>
5. Пшенична М. Роль ESG-інвестування в забезпеченні інклюзивного розвитку підприємств, регіонів, держави. *Бізнес-навігатор*. 2024. № 1(74). С. 198–201. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.74-33>
6. Диба М., Гернего Ю., Шкода Т. Потенціал фінансування відбудови економіки України з врахуванням критеріїв ESG. *Фінанси України*. 2022. № 7. С. 57–69. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2022.07.057>
7. Середюк К. Впровадження практики ESG в діяльність українських компаній у воєнний період. *Причорноморські економічні студії*. 2023. № 84. С. 41–46. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.84-6>
8. Гура В., Берданова О. Відновлення та розвиток підприємництва в Україні на основі ESG-концепції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2022. № 50(2(50)). С. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2022.50.68-73>
9. Бондаренко Л., Блавт, А. Акценти інвестування у сталий розвиток на принципах ESG в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. С. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-48>
10. Економічна безпека України в умовах довготривалої війни. Експертно-аналітична доповідь. НІСД. 2024. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-05/ad_ekonombezpeka_2024_220524.pdf
11. Ukraine Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3) February 2022 - December 2023. UN, World Bank, European Commission. 2024. URL: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/UA%20RDNA3%20report%20EN.pdf>
12. Від руїн до розбудови стійкості і відновлення України. UNDP. 2023. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/blog/vid-ruyin-do-rozbudovy-stiykosti-i-vidnovlennya-ukrayiny>
13. Міжнародна допомога залишиться суттєвою, бюджет фінансуватиметься без емісії – Пишний. Укрінформ. 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3922165-nadhozdena-neobhidnih-obsagiv-miznarodnoi-dopomogi-znizilo-rizik-emisii-grivni-pisnij.html>
14. Алексін Г. Роль інституту інвестиційного банкінгу в повоєнному відновленні економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-39>

References:

1. Kryvomaz, T., Chaliy, I., Hamotskyi, R., Pchenko, I., & Tsyba, A. (2023) Kryterii ESG u zelenii vidbudovi Ukrainy [ESG criteria in green rebuilding of Ukraine]. *Environmental Safety and Natural Resources*, no. 48(4), pp. 5–20. DOI: <https://doi.org/10.32347/2411-4049.2023.4.5-20> (in Ukrainian)
2. Doroshenko, H., & Kuznietsov, K. (2024) ESG-menedzhment yak osnova vidbudovy Ukrayiny [ESG-management as a foundation for the reconstruction of Ukraine]. *Investytsiyi Praktyka ta Dosvid*, no. 15, pp. 86–91. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.15.86> (in Ukrainian)
3. Zatonatskiy, D., & Chernyak, Y. (2023) ESG-investuvannya u krytychnu infrastrukturu v period povoiennoho vidnovlennia Ukrainy [ESG investment in critical infrastructure during the post-war recovery period of Ukraine]. *Naukovi Pratsi NDFI*, no. 2, pp. 66–83. DOI: <https://doi.org/10.33763/npndfi2023.02.066> (in Ukrainian)
4. Gernego, I., & Dyba, M. V. (2024) ESG investment for post-war rebuilding of Ukrainian economy. *Warsaw East European Review*, no. 13(1), pp. 53–66. DOI: <https://doi.org/10.61097/22992421/weer/2024/53-66>
5. Pshenychna, M. (2024) ESG-investuvannya v zabezpechenni inkluzyvnoho rozvytku pidpriumstv, rehioniv, derzhavy [The role of ESG investing in ensuring inclusive development of enterprises, regions and the state]. *Business Navigator*, no. 1(74), pp. 198–201. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.74-33> (in Ukrainian)
6. Dyba, M., Gernego, I., Shkoda, T. (2022) Potensial finansuvannya vidbudovy ekonomiky Ukrainy z vrakhuvanniam kryteriiv ESG [The potential of financing the reconstruction of the Ukrainian economy taking into account ESG criteria]. *Finansy Ukrayiny*, no. 7, pp. 57–69. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2022.07.057> (in Ukrainian)
7. Seredyuk, K. (2023) Vprovadzhennya praktyky ESG v diyal'nist' ukrayins'kykh kompaniy u voyennyi period [Implementation of ESG practices in the activities of Ukrainian companies during the war period]. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi*, no. 84, pp. 41–46. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.84-6> (in Ukrainian)
8. Gura, V., Berdanova, O. (2022) Vidnovlennia ta rozvytok pidpriumnytstva v Ukraini na osnovi ESG-kontseptsii [Entrepreneurship restoration and development in Ukraine on the ESG-concept basis]. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Military-special sciences*, no. 50(2(50)), pp. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2022.50.68-73> (in Ukrainian)
9. Bondarenko, L., Blavt, A. (2024) Aktsenty investuvannya u stalyy rozvytok na pryntsypakh ESG v umovakh voyennoho stanu v Ukrayini [Emphasis of investment in sustainable development on ESG principles under the conditions of marital state in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 59, pp. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-48> (in Ukrainian)

10. Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh dovhotryvaloyi viyny. Ekspertno-analitychna dopovid [Economic security of Ukraine in the context of a prolonged war. Expert-analytical report]. NISD. (2024). Available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-05/ad_ekonombezpeka_2024_220524.pdf (in Ukrainian)

11. Ukraine Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3) February 2022 – December 2023. UN, World Bank, European Commission. (2024). Available at: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/UA%20RDNA3%20report%20EN.pdf>

12. Vid ruin do rozbudovy stiikosti i vidnovlennya Ukrainy [From ruins to resilience: rebuilding and recovering Ukraine]. UNDP. (2023). Available at: <https://www.undp.org/uk/ukraine/blog/vid-ruyin-do-rozbudovy-stiikosti-i-vidnovlennya-ukrainy> (in Ukrainian)

13. Mizhnarodna dopomoha zalyshyt'sya suttyevoyu, byudzheth finansuvatymet'sya bez emisiyi – Pyshnyy [International aid will remain substantial, and the budget will be funded without emission – Pyshnyi]. Ukrinform. (2024). Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3922165-nadhodzenna-neobhidnih-obsagiv-miznarodnoi-dopomogi-znizilo-rizik-emisii-grivni-pisnij.html> (in Ukrainian)

14. Aleksin, G. (2023) Rol instytutu investytsiinoho bankinhu v povoiennomu vidnovlenni ekonomiky [Investment banking institute's role in post-war economic recovery]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-39> (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 10.12.2024